

Kommittédirektiv

En nationell samordnare för Agenda 2030

Beslut vid regeringssammanträde den 20 februari 2020

Sammanfattning

En särskild utredare, som ska fungera som nationell samordnare, ska stödja regeringen i arbetet med att genomföra Agenda 2030 och FN:s globala mål för hållbar utveckling nationellt. Samordnaren ska bl.a.

- stärka, främja och fördjupa de olika aktörernas arbete med att genomföra agendan genom att samverka med kommuner och regioner, regionala och lokala aktörer, näringsliv och det civila samhället,
- samverka med myndigheter och universitet och högskolor,
- verka för att det, vid behov, tas fram underlag för nya relevanta initiativ och åtgärder som stärker de olika aktörernas arbete och som bidrar till att förbättra måluppfyllelsen,
- synliggöra och kommunicera pågående arbete för att nå de globala målen för hållbar utveckling i syfte att stimulera fler aktörer att bidra till att målen nås, och
- ta fram ett verktyg där data och statistik på ett enkelt, inkluderande och kommunikativt sätt görs tillgängligt så att det går att följa Sveriges arbete för att nå de globala målen för hållbar utveckling.

Mänskliga rättigheter och jämställdhet är centrala utgångspunkter för arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030. Ett särskilt fokus ska läggas på barnets rättigheter, däribland barns och ungas perspektiv och rätt till delaktighet och på vad som behöver göras för att nå dem som befinner sig i

en särskilt utsatt situation. Agendans princip om att inte lämna någon utanför ska värnas.

Kommuner och regioner har en central roll i genomförandet av Agenda 2030. En viktig framgångsfaktor för samordnarens arbete är att initiera och främja samverkan och partnerskap mellan olika samhällsaktörer.

Samordnaren ska lämna en delredovisning av arbetet senast den 1 mars 2022. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2024.

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030

Genom Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling har världens länder enats om mål och delmål för att uppnå en global hållbar utveckling till 2030. De globala delmålen är vägledande för det nationella arbetet. Varje regering ställer upp sina egna nationella delmål med utgångspunkt i den globala ambitionsnivån. Varje regering beslutar även hur målen ska införlivas på nationell nivå. För att kunna göra detta behöver det föras en samstämmig politik. Sambandet mellan de tre dimensionerna av hållbar utveckling, dvs. de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna, och relevanta pågående nationella processer ska beaktas. En utgångspunkt för genomförandet är att varje land ska utgå från sina nationella förhållanden och prioriteringar (A/RES/70/1 - Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, paragraf 55). Mänskliga rättigheter och jämställdhet är centrala utgångspunkter för arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Av budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utgiftsområde 2 s. 51) och av regeringens handlingsplan för Agenda 2030, 2018–2020, från juni 2017, framgår att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. I ett globalt perspektiv har Sverige mycket gynnsamma förutsättningar att kunna ställa om till ett hållbart samhälle. Arbetet med Agenda 2030 bör emellertid även sättas i en svensk kontext för att man ska kunna mäta den förflyttning som sker nationellt. Statistiska centralbyrån (SCB) har i rapporten Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019 (SCB) från oktober 2019 sammanfattat Sveriges största utmaningar i förhållande till målen i Agenda 2030.

Uppdraget att stärka, främja och fördjupa de olika aktörernas arbete att nå målen

Genom att anta Agenda 2030 har Sverige åtagit sig att införliva agendan i en svensk kontext. Som ett led i detta analyserade Agenda 2030-delegationen relationen mellan de 169 delmålen i Agenda 2030 och befintliga riksdagsbundna mål. Av analysen framgår att agendans delmål till stor del omfattas av befintliga riksdagsbundna mål. Av budgetpropositionen för 2020 framgår att arbetet med att nationellt genomföra Agenda 2030 ska ske i befintliga processer med utgångspunkt i de redan etablerade målsystemen. Genom vissa riksdagsbundna mål har Sverige uttryckt mer långtgående ambitioner än vad som uttrycks på delmålsnivå i Agenda 2030. Det är angeläget att fortsatt arbeta för att nå de mål som redan är beslutade.

Kommuner och regioner har en central roll i genomförandet av Agenda 2030. Det är angeläget att genomslaget för Agenda 2030 fortsätter att öka på lokal och regional nivå och att det finns en god samverkan mellan de olika nivåerna för att bidra till genomförandet såväl nationellt som globalt. En viktig framgångsfaktor för samordnarens arbete är att initiera och främja samverkan och partnerskap mellan olika samhällsaktörer.

Samordnaren ska därför

- verka för att stärka, främja och fördjupa de olika samhällsaktörernas arbete med att nå målen för hållbar utveckling,
- i samverkan med myndigheter, kommuner och regioner, regionala och lokala aktörer, näringsliv, universitet och högskolor och det civila samhället verka för att dessa aktörer bidrar till en förbättrad måluppfyllelse för de globala målen för hållbar utveckling,
- initiera och främja samverkan och partnerskap mellan olika samhällsaktörer, och
- stärka och synliggöra nödvändiga perspektiv i genomförandet av agendan utifrån principen om att ingen ska lämnas utanför.

Uppdraget att bidra till dialog och ökad kunskap

Av Agenda 2030 framgår att agendan ska genomföras och följas upp genom att en bredd av olika sektorer och aktörer bidrar och samverkar på lokal, regional, nationell och global nivå. Av regeringens handlingsplan för Agenda 2030, 2018–2020 (s. 3 och 7) framgår att partnerskap är en grundbult i det svenska genomförandet. Ett led i arbetet är att föra en bred dialog med och

mellan olika samhällsaktörer. Det är angeläget att denna dialog säkras för att Sverige ska leva upp till agendan när det gäller delaktighet och att ingen ska lämnas utanför, i synnerhet när det gäller de som befinner sig i en särskilt utsatt situation.

För att få till den omställning av samhället som agendan kräver behövs kunskapshöjande insatser om såväl agendans mål som hur dessa ska kunna uppnås. Det krävs kommunikation som både informerar och engagerar. Kunskap om Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling bygger också på att det finns tillgänglig och aktuell information. Kommunikationsinsatser är en grundförutsättning för att sådan kunskap ska komma samhällets aktörer till del. Dessa insatser måste ske på samtliga nivåer i samhället och på ett tillgängligt och efter målgruppen anpassat sätt. Det kommer att behövas olika lösningar till exempel folkbildande insatser, lärande exempel och en dialog med relevanta aktörer som representerar olika perspektiv och målgrupper. Genom bättre kunskap om aktörernas arbete för att nå målen för hållbar utveckling och för att genomföra Agenda 2030 kan potentialen för samverkan identifieras och aktörernas olika aktiviteter synliggöras.

Samordnaren ska därför

- sprida kunskap om Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling bl.a. genom folkbildande insatser och lärande exempel,
- synliggöra och kommunicera pågående arbete för att nå målen för hållbar utveckling med syfte att stimulera fler aktörer att bidra till att uppnå målen,
- översiktligt sammanställa och sprida goda exempel på aktörernas arbete för att nå målen för hållbar utveckling och sprida goda exempel på andra länders genomförande,
- vid behov bidra till de rapporter som Sverige avser att frivilligt ta fram för FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling, och
- i samarbete med SCB, inom ramen för deras uppdrag att samordna utveckling, produktion och tillgängliggörande av statistik, ta fram ett verktyg där data och statistik på ett enkelt, inkluderande och kommunikativt sätt görs tillgängligt så att det går att följa Sveriges arbete för att nå de globala målen för hållbar utveckling.

I arbetet ska särskild hänsyn tas till hur barn och unga och personer med olika funktionsnedsättningar ska kunna ta del av informationen.

Den nationella samordnarens arbetssätt

Den nationella samordnarens arbete ska präglas av ett inkluderande arbetssätt. Det är av särskild vikt att inhämta barns och ungas erfarenhet och att ge utrymme för deras perspektiv. Detsamma gäller de som befinner sig i en särskilt utsatt situation. Mänskliga rättigheter och jämställdhet är centrala utgångspunkter för arbetet. Digitaliseringens möjligheter att bidra till ökad hållbarhet ska tas till vara.

Samordnaren kan, i egen regi eller i samverkan med andra, arrangera regionala eller nationella konferenser i syfte att ta fram förslag för de olika aktörernas fortsatta arbete. Det ingår inte i samordnarens uppdrag att ta fram förslag eller nya mål för regeringens fortsatta arbete. Samordnaren kan vidare tillsammans med representanter från näringslivet, civila samhället, forskarsamhället, kommuner och regioner och statliga myndigheter utforma färdplaner för att möta de största utmaningarna att nå målen för hållbar utveckling och genomföra Agenda 2030.

Samordnaren ska vid behov även samarbeta med andra offentliga utredningar inom ramen för utredningsväsendet för att stödja dem i deras arbete med att ta fram och utforma förslag, så att de kan bidra till att genomföra Agenda 2030 och hållbar utveckling.

Samordnaren ska därför

- knyta till sig en eller flera referensgrupper med relevanta samhällsaktörer från näringslivet, civila samhället, forskarsamhället, kommuner och regioner och statliga myndigheter som representerar den miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensionen, och
- i bred samverkan arbeta utifrån agendans helhetsperspektiv och fokusera arbetet på områden där det finns tydliga mervärden och störst behov av att kraftsamla i genomförandet.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Samordnaren ska genomföra uppdraget i nära dialog med SCB och andra berörda myndigheter inklusive länsstyrelserna, Klimatpolitiska rådet, kommuner och regioner, universitet och högskolor, civila samhället, företag, intresse- och branschorganisationer samt andra relevanta samhällsaktörer och offentliga utredningar.

Samordnaren ska inhämta kunskap från nätverket Svenska myndigheter i samverkan för Agenda 2030 och dra nytta av erfarenheter från liknande arbete i andra länder.

Samordnaren ska vid de tidpunkter och i den form som bestäms i dialog med Regeringskansliet (Miljödepartementet) informera om arbetet. Den nationella samordnaren har ett långsiktigt uppdrag då Agendan sträcker sig fram till 2030.

Senast den 1 mars 2022 ska en delredovisning lämnas. Av redovisningen ska det framgå hur verksamheten bedrivits, vilka aktörer som samordnaren har samverkat med samt planerna för det fortsatta arbetet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2024.

(Miljödepartementet)